

Bílá nemoc

Karel Čapek

O autorovi:

Karel Čapek je jedním z nejznámějších českých spisovatelů, dramatiků, novinářů a prvorepublikových osobností vůbec. Narodil se v Malých Svatoňovicích, poté studoval na gymnáziích v Brně a Hradci Králové a na Univerzitě Karlově. Byl vlastencem, angažoval se při formování československého státu. Tvořil v období první republiky, známá jsou jeho prozaická (Krakatit), dramatická (R. U. R.), novinářsko-historická (Hovory s TGM) i dětská (Dášenska) díla. Jak je zřejmé z jeho knih, byl velkým pacifistou. Zemřel několik měsíců před tím, než jej přijelo zatknout Gestapo.

Žánr:

Drama, tragédie.

Hlavní postava:

Doktor Galén je pacifista, který hodlá použít všech prostředků k dosažení míru. Nezáleží mu na prestiži, moci ani majetku.

Proti němu staví Čapek doktora Sigelia, nejvýraznější ze záporných postav. Jde mu o moc, slávu a peníze, je hrdý, že nemoc vypukla poprvé na jeho klinice. Neštítí se prodat jako lék na bílou nemoc známému podobně vypadající směr.

Děj:

Kniha se odehrává ve fiktivním státě připomínajícím Německo dvacátých let minulého století. Tato země, vedená „maršálem“, je velmi militantní a zbrojí na válku proti okolním státům. Rozšíří se ale tajemná smrtelná nevyléčitelná bílá nemoc. Nejvýznamnější léčebná instituce, Klinika, pouze zmírňuje příznaky morfiem. Poté se objeví doktor Galén, který tvrdí, že má lék na „bílou nemoc“, ale nechce nikomu sdělit návod na jeho výrobu. I přes neshody s Dr. Sigeliem, vedoucím Kliniky, může léčbu vyzkoušet na několika pacientech. Ti se uzdraví, což Sigelius prezentuje jako úspěch sebe a Kliniky. Galén ale odmítá léčit majetné lidi, takže je vyhozen z Kliniky a otvírá si vlastní ordinaci. Léčí v ní všechny chudé, z bohatých ale pouze ty, kteří začnou vystupovat proti zbrojení a válce, tedy hlavní ideologii státu. Bílou nemocí se ale nakazí i baron Krüg, jehož továrna vyrábí většinu zbraní. Po rozhovoru s Galénem, který jeho léčbu podmiňuje zastavením této výroby, a maršálem, který chce zvýšit výrobu a podá mu ruku, se zastřelí. Po bouřlivém projevu vyzývajícímu k válce maršál zjistí, že je nemocný, a přistoupí na Galénovy podmínky míru a zrušení všech snah o ovládnutí světa. Galéna, který cestou odporuje válečným nadšencům, dav ale zabije a zničí všechny jeho léky.

Hodnocení:

Podobně jako u ostatních Čapkových děl, z Bílé nemoci mrazí. Je vidět parafráze maršála s A. Hitlerem a státu s Německem například na přípravě na válku nebo podlézání ze strany všech vlivných. Autor zdůrazňuje morální konflikt mezi léčbou všech a cestou k míru ze strany doktora Galéna a mezi léčbou a prací nebo kariérou u ostatních postav. Konec je velmi emotivní, ačkoli v kontextu Čapkovy tvorby není příliš překvapivý (Matka, R. U. R. a další).